

Juhla. 6.12. Pyhä Nikolaos Ihmeidentekijä, Lyykian Myrran arkkipiispa

Kreikkalaisen järjestyksen mukainen aamupalveluksen evankeliumi on Joh. 10: 1 – 9 (vaihtoehto 1).
Slaavilaisen järjestyksen mukaan evankeliumi on Joh. 10: 9 – 16 (vaihtoehto 2). Käsittelen molemmat.

Aamupalveluksen evankeliumi (vaihtoehto 1)

(Joh. 10: 1 – 9)

”Herra sanoi luokseen tulleille juutalaisille: ”Totisesti, totisesti: se, joka ei mene lammastarhaan portista vaan kiipeää sinne muualta, on varas ja rosvo. Se, joka menee portista, on lampaiden paimen. Hänelle vartija avaa portin, ja lampaat kuuntelevat hänen ääntään. Hän kutsuu lampaitaan nimeltä ja vie ne laitumelle. Laskettuaan ulos kaikki lampaansa hän kulkee niiden edellä, ja lampaat seuraavat häntä, koska ne tuntevat hänen äänensä. Vierasta ne eivät lähde seuraamaan vaan karkaavat hänen luotaan, sillä ne eivät tunne vieraan ääntä.” Jeesus esitti heille tämän vertauksen, mutta he eivät ymmärtäneet, mitä hän puheellaan tarkoitti. Siksi Jeesus jatkoi: ”Totisesti, totisesti: minä olen lampaiden portti. Ne, jotka ovat tulleet ennen minua, ovat kaikki varkaita ja rosvoja, eivätkä lampaat ole kuunnelleet heitä. Minä olen portti. Se, joka tulee sisään minun kauttani, pelastuu. Hän voi vapaasti tulla ja mennä, ja hän löytää laitumen.”

Jeesus käyttää opetuksessaan vertauksia. Se, joka uskoo Jeesukseen, ymmärtää vertauksen oikein. Vastaavasti, se, joka ei usko Häneen, ei ymmärrä vertausta. Lammas on useiden muiden evankeliumien vertauksissa esillä, ja se esiintyy myös Vanhassa testamentissa. Lampailla tarkoitetaan niitä, jotka ovat Jumalan omia ja joita Jumala johtaa. Erityisen arvokas teksti on Hesekielin kirjan koko kolmaskymmenesneljäs luku, josta Jeesus on voinut saada inspiraation tähän tekstiin.

Ennen tätä tekstiä Jeesus oli parantanut sokean. Tämä vertauksen Jeesus esitti fariseuksille sokean parantamisen jälkeen. Nyt vertauksessa kuulumme, kuinka lampaat tuntevat paimenensa äänen. Johtopäätös on se, että Jeesus on oikea paimen mutta fariseukset eivät ole oikeita paimenia. He ovat epäonnistuneet paimenen (sielunpaimenen) toiminnassaan. He ovat ylleitä ja johtavat ihmisiä harhaan, heillä ei ole myötätuntoa ihmisiä kohtaan.

Portti voidaan ymmärtää ”kirjoituksina”, siis Jeesuksen aikana meidän Vanhan testamenttimme tekstinä. Varkaan toimintaa kiivetä jostain muualta lammastarhaan eivät tue niin kirjoitukset kuin profeetatkaan. Se, joka kiipeää, on varas ja rosvo. Kirjoitukset, nyt mukaan lukien Uusi testamentti, todellakin johdattavat Jumalan tuntemiseen. Kiipeäjä ei huomioi Jumalaa. Voi olla, että evankeliumin

kirjoittaja tällä maininnallaan viittaa juutalaisiin kapinallisiin, jotka toimivat Rooman valtakuntaa vastaan. Heihin viittaa kirjanoppinut Gamaliel puhuessaan neuvoston kokouksessa ja mainitsee nimeltä Teudaksen ja Juudas Galilealaisen (Ap.t. 5: 34 – 37). Viimeisenä kiipeäjänä on aikojen lopussa tuleva Antikristus, joka pyrkii hajoittamaan lauman.

Portista tulee lampaiden paimen, jolle vartija avaa portin. Vartijalla voidaan ymmärtää Moosesta. Hänelle Jumala antoi kymmenen käskyä ja hän profetoi Jeesuksesta Kristuksesta (Joh. 5: 46, 1. Moos. 49: 10, 5. Moos. 18: 18). Vartijalla voidaan ymmärtää Pyhää Henkeä, viisauden ja ymmärryksen Henkeä, joka paljastaa meille kirjoituksissa olevan Paimenemme.

Paimen kutsuu lampaitaan ja ne kuuntelevat hänen ääntään. Tämän kuvauksen mukaan samaa lammastarhaa käytti useampi paimen. Tämä kuvaus sopii myös Kirkon papistoon, jonka tulisi kyetä tuntemaan seurakuntiansa jäsenet. Varhaisessa kirkossa korostettiin sitä, että ihmisten tuli olla paimenensa yhteydessä: ”Minne piispa ilmaantuu, siellä olkoon lauma” (Ignatios Antiokialainen, kirje Smyrnalaisille).

Fariseukset ja kirjanoppineet kutsuivat Jeesusta usein pettäjäksi, mutta eivät kyenneet sitä todistamaan. Heidän oma epäuskonsa aiheuttaa sen, että he eivät ole enää tämän lauman jäseniä. Portista tullut paimen kutsuu äänellään lampaitaan ja ne kuulevat Hänet. Sokeana syntynyt ei nähnyt, mutta kuuli ja seurasi. Paimen kulkee edellä ja vie lampaat tarhasta laitumelle. Joidenkin mielestä tämä kertoo siitä, että Jeesus kokoaa omansa ja muodostaa oman uskonnollisen yhteisön. Varhaisessa kristillisessä ajattelussa ”lammastarha” on voinut merkitä seurakuntaa.

Todellinen paimen tuntee laumansa jäsenet. Hän tietää heidän tilanteensa ja tarpeensa ja osoittaa laumansa jäsenille myötätuntoa. Tällaiseen paimeneen lampaat (seurakuntalaiset) luottavat ja noudattavat hänen opastustaan.

Kuulijat eivät ymmärrä vertausta. Siinä Jeesus kertoi omasta tehtävästään ja vastustajiensa toiminnasta. Kuulijoiden ymmärtämättömyyden tähden Hän jatkoi opetustaan

Jeesus ilmoittaa olevansa ”lampaiden portti”. Hänen kauttaan tulevat pelastuvat, he löytävät laitumen. Tämän opetuksen taustalla on todennäköisesti teksti: ”Tämä on Herran portti, josta vanhurskaat saavat käydä.” (Psalmi 118: 20, Septuagintan mukaan psalmi 117: 20). Tämän psalmin muita jakeita käytettiin varhaisessa kirkossa messiaanisinä profetioina. Edelleen ortodoksisen kirkon jumalanpalveluksissa me kuulemme eri kohdissa tämän psalmin jakeita. Johannes korostaa, että

Jeesus on ainoa pelastuksen lähde. Aiemmin tulleet eivät sitä ole. Aiemmin tulleilla todennäköisesti viitataan juutalaisten opettajiin ja heidän traditioon. Jeesus on portti kahdessa mielessä. Hänen kauttaan paimen tulee laumansa luo ja Hänen kauttaan lampaat pääsevät laitumelle.

Jeesus on siis paimen, joka johdattaa meitä kohti laitumia, se on kohti taivasten valtakuntaa. Hän on portti, jonka kautta Hän itse tuli ja jonka kautta me kuljemme kohti taivasten valtakuntaa. Mutta Hän on myös lammas, joka viedään teuraaksi. Tällä tarkoitetaan Jeesuksen matkaa ristille ja kuolemaa ristillä (Ap.t.8: 32 – 33, Jes. 53: 7 – 8).

Yksi kohta päivän evankeliumissa ansaitsee tarkennuksen: ”Ne, jotka ovat tulleet ennen minua, ovat kaikki olleet varkaita ja rosvoja, eivätkä lampaat ole kuunnelleet heitä.” Tällä ei tarkoiteta profeettoja. Teksti tarkoittaa niitä, jotka ovat tulleet ilman Jumalan valtuutusta ja aiheuttaneet kaaosta. ”Minä en ole lähettänyt tuollaisia profeettoja, mutta silti he juoksevat joka suuntaan. Minä en ole puhunut heille, mutta silti he esiintyvät minun profeettoinani.” (Jer. 23: 21). Nämä ovat teeskennelleet olevansa messiaita.

”Se, joka tulee sisään minun kauttani, pelastuu. Hän voi vapaasti tulla ja mennä, ja hän löytää laitumen.” Kristuksen kautta tuleva pelastuu, Poika johdattaa hänet Isän luo. Vapaasti tuleminen ja meneminen osoittaa mahdollisuutta toimia yhteiskunnassa vaikka häntä kohtaan esiintyisikin painostusta. Tästä on esimerkkinä apostolien toiminta. Laidun tarkoittaa lepoa ja ravintoa, tulevaisuudessa Jumalan valtakuntaa.

Tämänpäiväinen tekstimme päättyi tähän. Raamatun lukija voi jatkaa lukemista ja huomata, että seuraavaksi Jeesus siirtyy puheessaan vertaukseen hyvästä paimenesta. Tämä teksti on tässä vaihtoehtona 2.

Aamupalveluksen evankeliumi (vaihtoehto 2)

(Joh. 10: 9 – 16)

”Herra sanoi: ”Minä olen portti. Se, joka tulee sisään minun kauttani, pelastuu. Hän voi vapaasti tulla ja mennä, ja hän löytää laitumen. Varas tulee vain varastamaan, tappamaan ja tuhoamaan. Minä olen tullut antamaan yltäkylläisen elämän. Minä olen hyvä paimen, oikea paimen, joka panee henkensä alttiiksi lampaiden puolesta. Palkkarengas ei ole oikea paimen eivätkä lampaat hänen omiaan, ja niinpä hän nähdessään suden tulevan jättää lauman ja pakenee. Susi saa lampaat saaliikseen ja hajottaa lauman, koska palkkapaimen ei välitä lampaista.”Minä olen hyvä paimen.

Minä tunnen lampaani ja ne tuntevat minut, niin kuin Isä tuntee minut ja minä Isän. Minä panen henkeni alttiiksi lampaiden puolesta. Minulla on myös muita lampaita, sellaisia, jotka eivät ole tästä tarhasta, ja niitäkin minun tulee paimentaa. Ne kuulevat minun ääneni, ja niin on oleva yksi lauma ja yksi paimen.”

Johannes korostaa, että Jeesus on ainoa pelastuksen lähde. Hän kauttaan pääsee taivasten valtakuntaan. ”Varkailla” tarkoitetaan Vanhan testamentin ajan vääriä opettajia ja uskonnollisia johtajia, jotka eivät tuo pelastusta. Jeesus tuo elämän (vrt. Joh. 14: 6: ”Minä olen tie, totuus ja elämä. Ei kukaan pääse Isän luo muuten kuin minun kauttani”). Viimeinen varas on itse Saatana.

Teksti vertailee hyvää paimenta ja varasta. Hyvän paimenen tehtävänä on pitää laumastaan huolta ja auttaa etsimään laitumen. Varas ei tuo elämää, vaan hän tullut tuomaan kuoleman. Elämä on elämää Jumalan yhteydessä ja kuolema on eroa Jumalasta.

”Minä olen tullut antamaan elämän, yltäkyläisen elämän.” Varhaisen kirkon käsityksen mukaan tällä tarkoitetaan osuutta Pyhään Henkeen ja osuutta taivasten valtakuntaan. Kristuksen kautta tämä on mahdollista, sillä Häneen uskovat nousevat kuolleista.

”Hyvä paimen” tarkoittaa enemmän kuin hyvä. Tässä yhteydessä käytetty kreikankielinen sana tarkoittaa jaloa tai ideaalista. Väärä paimen antaa susien (monesti ymmärretty harhaoppisten) käydä lauman kimppuun. Hyvä paimen on se, joka antaa elämänsä lampaiden puolesta. Kyseessä on vapaaehtoinen kuolema, sillä kukaan ei pakoita Jeesusta kuolemaan. Markuksen evankeliumissa (Mark. 14: 27) Jeesus sanoo viimeisen ateriansa jälkeen opetuslapsille: ”Te kaikki luovutte minusta, sillä on kirjoitettu: ”Minä lyön paimenen maahan ja lampaat joutuvat hajalle”. Tässä lainataan profeetta Sakarjan kirjoitusta (Sakarja 13: 7). Ajatus Jeesuksesta hyvänä paimenena, joka kuolee laumansa edestä, kuului siis alkukirkon pääsiäisajan kärsimyskertomuksiin.

”Susi saa lampaat saaliikseen ja hajottaa lauman.” Tällä viitataan pahoihin henkiin, joiden tarkoitus on estää ihmisten pelastuminen. Se voi tarkoittaa synnin tekemistä, mutta vielä enemmän se tarkoittaa harhaoppeja, jotka todella hajottavat lauman. Jeesuksen toiminta tähtää täysin päinvastaiseen. Hän pitää lauman koossa, ruokkii sitä opetuksellaan, antaa jumalallisen elämän, kirkastaa ajatuksemme hyvän tekemiseen, pyhittää ruumiimme hyvillä teoilla ja näin johdattaa laumaa kohti pelastusta, kohti Jumalan valtakuntaa.

”Minä tunnen lampaani ja ne tuntevat minut” kuvaa paimenen ja lampaiden läheistä suhdetta toisiinsa. Apostoli Paavali toteaa tästä suhteesta, että Jumala tuntee meidät täydellisesti, vaikka meidän tietomme Hänestä on vielä vajavaista (1. Kor. 13: 12). Samalla lause kuvaa Jeesuksen ja Hänen Isänsä välistä suhdetta. Tämän suhteen takia Jeesus uhraa itsensä lampaidensa puolesta. Vähän myöhemmin Jeesus kuvaa tätä rakkaussuhdetta, ja osoittaa, että tämä suhde on Hänen uhrinsa perusta: ”Suurempaa rakkautta ei kukaan voi osoittaa, kuin että antaa henkensä ystäviensä puolesta” (Joh. 15: 13).

”Muut lampaat” viittaavat jo Kristuksen maanpäällisen elämän jälkeiseen aikaan. ”Eivät ole tästä tarhasta” tarkoittaa, että he eivät ole juutalaisen lain alaisia. Muut lampaat ovat sekä tulevia sukupolvia että kokonaan toisia kansoja. Puhe siirtyy jo pakanalähetykseen. Kirjoittaessaan evankeliumiaan Johanneksen seurakuntien jäsenet koostuivat eri kansallisuuksista. ”Yksi lauma ja paimen” korostaa pelastusteen koskettavan kaikkia Kristukseen uskovia.

Kirkon tehtävä on muodostaa yksi lauma, niin että ihmisiä ei eroita toisistaan esimerkiksi kansallisuus. Näin esimerkiksi kaupungissa pitäisi olla yksi piispa, joka kokoaa lauman, ei useita piispoja erilaisia ryhmiä varten. Ignatios Antiokialainen kirjoitti filadelfialaisille: ”Pyrkikää siihen, että teillä olisi käytössä yksi ainoa ehtoollinen. Onhan Herramme Jeesuksen Kristuksen ruumis yksi ainoa, samoin malja yksi ainoa yhdistymiseksi hänen vereensä, ja alttari on yksi ainoa samoin kuin piispa on yksi, yhdessä presbyteerien ja diakonien, palvelustovereideni kanssa. Näin tehkää, jotta toimisitte Jumalan mielen mukaan kaikessa, mitä teette.”

Juhlan epistola

(Hepr. 13: 17 – 21)

”Veljet, olkaa johtajillenne kuuliaiset, totelkaa heitä. He valvovat öitä teidän vuoksenne, koska joutuvat kerran tekemään teistä jokaisesta tiliä. Saakoot he tehdä työnsä iloiten, ei huokaillen, sillä se olisi teille paha asia. Rukoilkaa meidän puolestamme. Olemme varmoja siitä, että omatuntomme on puhdas – tahdommehan toimia kaikessa oikein. Varsinkin siksi pyydän teiltä esirukousta, että jo pian pääsisin takaisin teidän luoksenne. Rauhan Jumala, joka ikuisen liiton uhriveren tähden on nostanut kuolleista lampaiden suuren paimenen, meidän Herramme Jeesuksen, varustakoon teidät hyvillä lahjoillaan, niin että voitte täyttää hänen tahtonsa. Sen, mikä on hänelle mieleen, hän itse tehköön meissä, hän ja Jeesus Kristus. Hänen on kunnia aina ja ikuisesti. Aamen.

Johtajat ovat yhteisön päämiehiä, joiden tehtävä on suojella yhteisön jäseniä näitä vahingoittavilta asioilta. Nämä joutuvat ”tekemään teistä jokaisesta tiliä” tuomion päivänä merkitsee, että johtajilla on vastuu heille uskotuista ihmisistä. Johtajille tulee olla ”kuuliaisia” (vrt. 1. Piet. 5: 5).

”Rauhan Jumala, joka ikuisen liiton uhriveren tähden on nostanut kuolleista lampaiden suuren paimenen, meidän Herramme Jeesuksen” on ainoa kohta, missä heprealaiskirjeessä viitataan suoraan Kristuksen ylösnousemukseen. Kirjoittaja on kirjeensä alussa (Hepr. 1: 3) todennut Jumalan Pojan toimittaneen puhdistuksen synneistä ja asettuneen korkeuksissa istuimelleen Majesteetin oikealle puolelle. Siinä kohdassa ei kuitenkaan mainita erikseen ylösnousemusta.

Tekstimme loppuosa on siunausta. Sen taustalla voi olla profeetta Jesajan teksti: ”Missä on hän, joka vedestä nosti omalle laumalleen paimenen ja asetti häneen pyhän henkensä?” (Jes 63: 11). Jesaja kirjoitti Mooseksesta, joka johdatti kansan pois Egyptin orjuudesta. Jeesus johtaa laumansa kohti taivasten valtakuntaa.

Tekstissä pyydetään, että Jumala varustaisi meidät hyvillä lahjoillaan. Niiden avulla voimme ”täyttää hänen tahtonsa”. Tässä ovat vaikuttamassa ”hyvät lahjat” ja meidän toimintamme. Jumala ja ihminen yhdessä toimivat, jotta ihminen pelastuisi.

Juhlan evankeliumi

”Jeesus laskeutui vuorelta yhdessä heidän kanssaan ja pysähtyi tasaiselle paikalle. Siellä oli suuri joukko hänen opetuslapsiaan ja paljon kansaa kaikkialta Juudeasta, Jerusalemistä ja rannikolta Tyroksen ja Sidonin seudulta. Kaikki he olivat tulleet kuulemaan Jeesusta ja hakemaan parannusta tauteihinsa. Myös saastaisten henkien vaivaamat tulivat terveiksi. Jokainen yritti väentungoksessa päästä koskettamaan häntä, sillä hänestä lähti voimaa, joka paransi kaikki. Jeesus katsoi opetuslapsiinsa ja sanoi: ”Autuaita olette te köyhät, sillä teidän on Jumalan valtakunta. Autuaita te, jotka nyt olette nälissänne: teidät ravitaan. Autuaita te, jotka nyt itkette: te saatte nauraa. Autuaita olette te, kun teitä Ihmisen Pojan tähden vihataan ja herjataan, kun ihmiset erottavat teidät keskuudestaan ja inhoavat teidän nimeännekin. Iloitkaa silloin, hyppikää riemusta, sillä palkka, jonka te taivaassa saatte, on suuri.” (Luuk. 6: 17 – 23a)

Tämä sama evankeliumi luetaan 19. helluntain jälkeisen viikon perjantaina. Samaa tekstiä on Matteuksella (Matt. 12: 15 – 21; 4: 25; 5: 1 – 12) sekä Markuksella (Mark. 3: 7 – 12).

Ennen tämän päiväisen kertomuksen alkua Jeesus oli viettänyt yön rukouksessa vuorella. Päivän koittaessa hän kutsui luokseen opetuslapsensa ja valitsi heistä kaksitoista, jotka nimesi apostoleiksi. (Luuk. 6: 12 – 16). Sitten Jeesus laskeutui vuorelta ja pysähtyi tasaiselle paikalle, missä oli koolla paljon väkeä. Tästä alkaa Luukkaan vuorisaarna (6: 17 – 49). Meidän tekstimme tänään käsittää siitä alkuosan.

Jeesus opettaa kansaa. Tästä alkaa Luukkaan vuorisaarna (vrt. Matt. 5 - 7). Luukkaan evankeliumi eroaa joissain asioissa Matteuksen vastaavasta saarnasta. Hänen tekstinsä on Matteusta lyhyempi. He molemmat käyttävät samaa lähdettä (Q -lähde), mutta eri tavalla. Läsnaolijat mainitaan hieman eri tavalla. Matteus ja Luukas käyttävät eri merkityksessä sanoja rikas ja köyhä. Luukkaalla nämä sanat eivät niinkään viittaa hengellisyyteen, vaan enemmän ihmisen asemaan yhteiskunnassa. Heidän mielenkiintonsa asioihin on erilainen. Luukas on käyttänyt lähdettään sillä tavalla, että Jeesuksen sanat eivät ole suunnattu vain läsnäoleville ihmisille, vaan Luukkaan seurakunnille (ja myös meille). Kohteena eivät ole vain juutalaiset, vaan kristinuskoon kääntyneet ei-juutalaiset.

Eri paikoista tulleet ihmiset ”olivat tulleet kuulemaan Jeesusta ja hakemaan parannusta tauteihinsa. Jeesuksen kuuleminen tapahtui sielun pelastukseksi. Hänen toimintaansa kuului myös huolehtiminen ihmisten ruumiista, Hän paransi heidän tautejaan. Myös saastaisten henkien vaivaamat tulivat terveiksi.” Jeesuksesta ”lähti voimaa, joka paransi kaikki.” Hän on itse voiman lähde. Kaikki muut Raamatun mainitsemat ihmiset (profeetat ja apostolit), jotka ovat parantaneet, ovat saaneet voimansa Jumalalta.

Saastainen henki tarkoittaa tässä Jumalaa vastustavaa voimaa, se ei siis liity hygieniaan. Jos käytämme sanaa epäpuhdas (henki), niin saamme sille vastakohtan. Parantunut oli siis puhdas, terve. Jeesus siis sai ihmiset puhtaiksi, heillä oli mahdollisuus kohdata Jumala, he olivat nyt pyhiä tai pyhittyneitä.

Saastaisten henkien vaivaamilla tarkoitetaan Jumalalle vastakkaisia henkiä. Saastainen ja puhdas ovat uskonnollisia termejä. Ne eivät suoraan kuvaa hygieniää, vaan kuuluvat sellaisten sanojen joukkoon kuin pyhyys tai hurskaus.

Vaikka Luukas korostaakin, että Jeesus puhui opetuslapsille, niin tämän tekstin ulkopuolella olevat moitesanat ovat sellaisia, että ne on osoitettu rikkaille (Voi teitä..., 6: 24 – 26). Opetuslapset eivät olleet rikkaita. Johtopäätös voisi olla, että Luukkaan vuorisaarna on suunnattu myös niille, jotka eivät

ole olleet kuulemassa Jeesuksen alkuperäistä saarnaa. Kyseessä voivat olla ne seurakunnat, missä luettiin Luukkaan laatimaa evankeliumia.

Luukkaan evankeliumissa kuulijoiksi määritellään eri kohdissa eri ihmisryhmiä, joidenkin yhteydessä myös sanotaan ”jotka minua kuulette”. Vaikuttaa siltä, että vaikka Jeesus oli ennen tätä saarnaa jo valinnut kaksitoista apostoliaan, Jeesuksen opetuslasten (ei apostolien) joukko ei ollut vakiintunut vaan oli muutoksessa. Opetuslapsena oleminen vaati jatkuvaa uudistumista Jeesuksen opetuksen mukaisesti.

Jeesuksen opetus osoittaa, että ”Jumalan köyhien” ryhmä ei ollut rajattu sisäpiirille. Siihen pääsisivät kaikki ne, jotka tiedostivat sen, että he tarvitsivat pelastuksen ja tunnustavat uskonsa Jeesukseen, näin heistä tulisi valtakunnan vastaanottajia. Tähän valtakuntaan kutsuttiin kaikkia, mutta sinne pääsisivät vain ne, jotka uskovat Jeesukseen. Rikkaat ovat niitä, jotka eivät tunnusta Jeesusta ja Hänen valtakuntaansa. He ovat tyytyväisiä nykyiseen, mukavaan elämäänsä. Luukkaan köyhät eivät ole tyytyväisiä nykyiseen elämäänsä. He etsivät Jumalan valtakuntaa.

Jeesuksen opetuksen kautta Luukas opettaa pakanakristityille heidän paikkaansa uudistuneessa Israelissa ja samalla, millainen Jumala on.

Luukkaan autuuden lauseiden köyhät tarkoittaa enemmän yhteiskuntaluokkaa (Matteus kirjoittaa ”hengellisesti köyhistä”). Luukkaan painotus on ymmärrettävä, sillä hän on kirjoittamassaan evankeliumissa köyhien puolella. Kirkkoisat puolestaan määrittelevät köyhät sellaisiksi, jotka ovat nöyriä ja jotka eivät ole rahanahneita. Vanhassa testamentissa Jumalan nähdään olevan köyhien puolella (vrt. erityisesti Valitusvirret). Autuas tarkoittaa paitsi onnellista, niin myös onniteltavaa. Autuus tulee Jeesuksen mukana tulevasta Jumalan valtakunnasta. Tulla valtakunnasta osalliseksi edellyttää tulemistä opetuslapseksi.

Luukkaalla autuuden lauseita on yhteensä neljä (3 + 1) ja Matteuksella kahdeksan (7 + 1) Tutkijat ymmärtävät asian niin, että Luukkaan autuudenlauseista *kolme* ensimmäistä on alkuperäisiä Jeesuksen lausumia lauseita ja neljäs on myöhemmin tehty vainojen alettua. Matteuksen lisälauseet oletetaan Matteuksen itse laatineen psalmien pohjalta.

Luukkaan autuuden lauseiden painotus on Jumalan antamassa armossa. Hän kuvaa yhteisöä, joka muodostuu kohdatessaan Jumalan armon.